

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych

z dnia 20 lipca 1922 r.

w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu w przedmiocie wywłaszczenia lub zajmowania gruntów i materiałów do budowy i utrzymania dróg publicznych.

Na zasadzie art. 41 ustawy z d. 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. r. 1921 № 6, poz. 32) zarządza się odnośnie do artykułów 5 i 6 tej ustawy co następuje:

§ 1. Wywłaszczenie lub czasowe zajęcie na budowę lub utrzymanie drogi publicznej może dotyczyć gruntów albo materiałów stanowiących czyjąkolwiek własność, oprócz własności państwowej.

Przejęcie gruntów albo materiałów stanowiących własność państwową na budowę lub utrzymanie drogi państwowej może nastąpić dopiero po dokonaniem w drodze urzędowej przekazaniu ich na ten cel.

§ 2. Gdy dla budowy drogi publicznej na podstawie zatwierdzonego projektu jej albo dla utrzymania drogi publicznej zachodzi potrzeba wywłaszczenia albo czasowego przymusowego zajęcia gruntów lub materiałów, t. j. o ile nie można tych przedmiotów uzyskać w drodze dobrowolnej umowy, winien właściwy zarząd drogowy złożyć za pośrednictwem odnośnego starosty wniosek o wywłaszczenie lub zajęcie do właściwego wojewody.

Zarząd drogowy w postępowaniu zmierzającym do wywłaszczenia lub zajęcia działa na mocy pełnomocnictwa tej władzy rządowej lub samorządowej, do której zakresu działania w myśl art. 10, 11, 12 i 13 powołanej ustawy należy wykonywanie budowy lub utrzymanie odnośnej drogi.

§ 3. Wniosek o wywłaszczenie lub zajęcie gruntów winien zawierać: a) umotywowanie potrzeby wywłaszczenia lub zajęcia gruntów, b) plany podlegających wywłaszczeniu lub zajęciu gruntów w podziałce katastralnej, o ileby zaś dla danej miejscowości jeszcze nie wprowadzono obowiązującej podziałki dla planów katastralnych—w podziałce 1 : 2000 lub większej, z oznaczeniem działek gruntów należących do poszczególnych właścicieli, i c) wykazy powierzchni tych działek w metrach kwadratowych, z wyszczególnieniem rodzaju kultury gruntów (orne, łąki, lasy, ogrody, nieużytki i t. p.) oraz opisem znajdujących się na nich budowli, tudzież wskazaniem całej powierzchni parcel, z których część ma być wywłaszczona lub zajęta (p. załącznik).

Wniosek o wywłaszczenie (zajęcie) materiałów winien zawierać: a) umotywowanie potrzeby wywła-

szczenia (zajęcia) materiałów oraz b) wykaz tych materiałów, które winny być wywłaszczone (zajęte), ze wskazaniem, gdzie one się znajdują i do kogo należą, tudzież podaniem rodzaju, stanu obecnego i potrzebnej ilości tych materiałów.

Plany i wykazy należy zestawiać według gmin i powiatów.

Osobno winny być zestawione plany i wykazy gruntów i materiałów stanowiących własność państwową potrzebnych do budowy lub utrzymania drogi państwowej, z podziałem według poszczególnych urzędów zarządzających temi gruntami lub materiałami.

Wniosek i wszystkie plany i wykazy winny być przesłane staroście w dwóch egzemplarzach (t. j. oryginały z odpisami).

§ 4. Plany i wykazy dotyczące przejęcia na budowę lub utrzymanie drogi państwowej gruntów i materiałów stanowiących własność państwową starosta przesyła w obydwóch egzemplarzach wojewodzie, który w zasadzie załatwia sprawę co do przejęcia tych przedmiotów w drodze porozumienia z odnośnym państwowym urzędem II instancji.

Jeżeli porozumienie tą drogą nie będzie osiągnięte lub gdy decyzja przekracza zakres działania odnośnej władzy II instancji, władza ta winna sprawę przedstawić właściwej władzy centralnej.

Jeden egzemplarz dokumentów (odpisy) pozostaje w aktach tej władzy państwowej, która powzięła decyzję o przekazaniu gruntów lub materiałów na budowę lub utrzymanie drogi państwowej.

§ 5. Odnośnie do podlegających wywłaszczeniu lub czasowemu zajęciu przedmiotów nie stanowiących własności państwowej starosta przed przesłaniem wniosku wojewodzie wdraża postępowanie szacunkowe powołując komisję szacunkową.

Komisja szacunkowa składa się z przewodniczącego w osobie starosty lub jego zastępcy i z trzech niezainteresowanych rzeczoznawców, o ile możliwości z pośród biegłych w sprawach mających być przedmiotem oszacowania stale ustanawianych bądź przez sąd, bądź przez inny urząd lub instytucję publiczną.

§ 6. Postępowanie szacunkowe odbywa się według następujących przepisów:

- 1) Dzień rozpoczęcia czynności szacunkowej winien być wyznaczony przed upływem 30 dni po otrzymaniu wniosku.

O dniu rozpoczęcia czynności szacunkowej oraz o kolejności szacowania starosta zawiadamia rzeczoznawców, powołując ich pisemnie do udziału w komisji.

- 2) O dniu rozpoczęcia i kolejności szacowania starosta co najmniej na 14 dni naprzód zawiadamia strony interesowane, mianowicie: a) zarząd drogowy, wzywając go, by delegował swego przedstawiciela, i b) właścicieli gruntów lub materiałów, które mają być szacowane, lub ich zastępców. Wezwania do osób prywatnych wystosowuje się za pośrednictwem zarządów właściwych gmin, a instytucje samorządowe zawiadamia się bezpośrednio.

- 3) W zawiadomieniach do właścicieli lub ich zastępców (p. 2) winny być wyszczególnione grunty lub materiały, których dotyczy zamierzone wywłaszczenie lub zajęcie, tudzież rodzaj i powierzchnia gruntów, względnie ilość materiałów.

Do dnia rozpoczęcia czynności szacunkowej interesowani mogą przeglądać w starostwie wnioski w przedmiocie zamierzonego wywłaszczenia lub zajęcia i wносить przeciwko temu wnioskowi zarzuty, o czym wskazane wyżej zawiadomienia winny zawierać pouczenie.

- 4) Komisja dokonywa oszacowania gruntów i materiałów na miejscu, gdzie się one znajdują.
- 5) Dla ważności aktu oszacowania konieczną jest obecność przewodniczącego komisji oraz wszystkich trzech rzeczoznawców.

Jeżeli rzeczoznawcy nie stawiają się w komplecie, przewodniczący odracza rozpoczęcie czynności komisji szacunkowej, o ile możliwości, nie na dłużej niż dwa tygodnie, i zawiadamia o tem interesowanych.

Niestawienie interesowanych stron nie wstrzymuje postępowania szacunkowego.

- 6) Komisja dokonywa oszacowania przedmiotu wywłaszczanego w sumie pieniężnej, biorąc pod uwagę ceny miejscowe i warunki specjalne, w jakich przedmiot ten znajduje się.
- 7) Wynagrodzenie za wywłaszczoną (zajętą) część gruntu winno w sobie zawierać oprócz ceny za część istotnie wywłaszczoną (zajętą) również i tę sumę, o jaką wskutek dokonanego wywłaszczenia (zajęcia) wartość pozostałej części rzeczywiście uległa zmniejszeniu.

Należy przeto brać pod uwagę, czy właściciel skutkiem wywłaszczenia (zajęcia) części gruntu jest pozbawiony jedynie wartości tej części i dochodu z niej, czy też część wywłaszczana (zajmowana) ma takie znaczenie, że część pozostała nie może już dostarczać należytych korzyści, albo nie ma wartości dla właściciela. Z tego względu można na żądanie właściciela wywłaszczyć (zająć) również część gruntu, odciętą przez właściwe wywłaszczenie (zajęcie), o ileby użytkowanie z odciętej części okazało się dla właściciela niemożliwym.

- 8) Dokonane przez rzeczoznawców oszacowania i wszystkie czynności komisji winny być protokołowane. W protokołach winny być również wskazane wszystkie dane, na podstawie których rzeczoznawcy określili sumę szacunkową przedmiotu podlegającego wywłaszczeniu lub zajęciu.

Dokonanie oszacowania i wysokość sumy szacunkowej rzeczoznawcy stwierdzają w protokole swymi podpisami, poprzedzając je pisemnym oświadczeniem, że przy oszacowaniu powodowali się bezstronnością i sprawiedliwością. Przewodniczący komisji odczytuje protokół obecnym stronom i zapytuje je, czy zgadzają się na dokonane oszacowanie.

Wszelkie ustne oświadczenia, zastrzeżenia i sprzeczki zainteresowanych stron odno-

śnie do każdego poszczególnego przedmiotu winny być zaprotokulowane, złożone zaś pisemnie — winny być dołączone do protokołu z odnotowaniem o tem w protokule. Ewentualne dodatkowe wyjaśnienia rzeczoznawców również winny być zaprotokulowane.

Uzupełnienie protokołu szacunkowego przewodniczący odczytuje stronom, poczem protokół podpisują przewodniczący i wszystkie obecne strony lub ich przedstawiciele, ewentualnie także i rzeczoznawcy, o ile składali dodatkowe wyjaśnienia.

- 9) Protokoły szacunkowe wraz z oryginałami i odpisami wniosku i załączników (§ 3) starosta przedstawia wojewodzie dla wydania orzeczenia.

Odpisy protokołów szacunkowych pozostają w aktach starostwa.

§ 7. Wojewoda po otrzymaniu aktów sprawy, o ile uzna, że nie wymaga ona dodatkowych wyjaśnień, uzupełnień lub dodatkowego oszacowania, wydaje orzeczenie o wywłaszczeniu lub zajęciu gruntów albo materiałów, określające powierzchnię gruntów, względnie ilość materiałów, oraz wysokość wynagrodzenia, z podaniem szczegółowego obliczenia.

Orzeczenie wywłaszczające winno obejmować wszystkie wywłaszczane przedmioty, niezależnie od tego, czy zainteresowane strony protokularnie zgodziły lub nie zgodziły się na dokonane przez rzeczoznawców oszacowanie.

Orzeczenie wywłaszczające wraz z odpisem oraz odpisy wniosku i jego załączników (§ 3) wojewoda przesyła staroście.

Oryginały wniosku i załączników oraz protokoły szacunkowe pozostają w aktach urzędu wojewódzkiego.

§ 8. Po otrzymaniu od wojewody aktów sprawy starosta przesyła odpis orzeczenia wywłaszczającego oraz odpisy wniosku i jego załączników zarządowi drogowemu, zaś zaświadczone odpowiednie wyciągi z orzeczenia wywłaszczającego rozsyła właścicielom wywłaszczanych (zajmowanych) gruntów lub materiałów.

Jednocześnie starosta wzywa zarząd drogowy, ażeby w ciągu 30 dni wypłacił wszystkim zainteresowanym, co do których nie zachodzą przeszkody wskazane w § 9, należne wynagrodzenia za wywłaszczone lub zajęte przedmioty, po upływie zaś tego terminu wniósł do depozytu sądowego te wynagrodzenia określone w orzeczeniu wojewody, których z jakiegokolwiek powodu nie wypłacono.

Strony zainteresowane, które mają otrzymać wynagrodzenie, a co do których nie zachodzą przeszkody wskazane w § 9, starosta wzywa, ażeby w ciągu 30 dni podjęły przyznane im wynagrodzenie ze wskazaniem kasy, która wynagrodzenie wypłaci, oraz z uwagą, że pieniądze nie podniesione we wskazanym terminie będą złożone do depozytu sądowego.

Wskazane wezwania starosty winny ponadto zawierać pouczenie, że strona, która się czuje pokrzywdzoną wynagrodzeniem oznaczonym w orzeczeniu wojewody, może w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia jej odpisu lub wyciągu z orzeczenia

udać się do sądu o oznaczenie wysokości wynagrodzenia w drodze postępowania sądowego, oraz, że z dniem złożenia do depozytu sądowego wynagrodzeń, oznaczonych w orzeczeniu wojewody, zarząd drogowy jest uprawniony do objęcia przedmiotów wywłaszczonych (zajętych) i że w razie czynienia trudności lub oporu przy obejmowaniu przez zarząd drogowy tych przedmiotów nastąpi przymusowe wprowadzenie w posiadanie.

§ 9. O ile wskutek istniejących obciążeń hipotecznych, lub zgłoszonych przez osoby trzecie roszczeń albo z innych przyczyn prawnych wynagrodzenie za wywłaszczony lub zajęty przedmiot nie może być wypłacone właścicielowi, natenczas całkowite wynagrodzenie, względnie sporna jego część winno być wpłacone do depozytu sądowego.

§ 10. Po uregulowaniu należności pieniężnych za wywłaszczone grunty zarząd drogowy przesyła sądowi kopje planów tych gruntów, odpisy dowodów o wypłaceniu wynagrodzeń za te grunty oraz odpis orzeczenia wywłaszczającego i przedstawia wniosek o uregulowanie tytułu własności gruntów wywłaszczonych.

W tym względzie mają zastosowanie: na terenie b. zaboru rosyjskiego — przepisy zawarte w art. 14, punkt 3, dekretu w przedmiocie wywłaszczeń z dn. 7 lutego 1919 r. (Dz. Praw, № 14 z 1919 r., poz. 162); w b. zaborze austriackim — odnośne przepisy ustawy z d. 11 maja 1894 r., Dz. Ustaw (austr.) z 1894 r., № 126, i rozporządzenia (austr.) Ministerstwa Sprawiedliwości z d. 11 stycznia 1912 r., Dziennik Rozp. № 6/1912.

§ 11. Wszelkie koszty związane z wywłaszczeniem lub zajęciem gruntów albo materiałów pokrywa się z funduszków budowy lub utrzymania drogi, na rzecz której dokonano wywłaszczenia lub zajęcia (art. 19 i 20 powołanej na początku ustawy).

§ 12. Rzeczoznawcy otrzymują za swoje czynności wynagrodzenie, jakie na wniosek starosty oznacza wojewoda.

§ 13. W razie potrzeby przeprowadzenia pomiarów do budowy dróg i mostów na gruntach prywatnych odnośny starosta winien wydać zarządowi drogowemu upoważnienie do wykonania tych prac i zawiadomić o tem zarząd właściwej gminy.

W razie konieczności usunięcia przedmiotów stanowiących przeszkodę dla pomiarów winien być uprzednio sporządzony opis tych przedmiotów. Opisu dokonywa wójt gminy lub jego zastępca w obecności przeprowadzającego pomiary i dwóch świadków z pośród okolicznych mieszkańców.

Oszacowania istotnych szkód wyrządzonych w czasie dokonywania pomiarów, o ile nie będzie osiągnięte porozumienie z poszkodowanym co do wysokości wynagrodzenia, dokona protokularnie na żądanie zarządu drogowego wójt gminy względnie jego zastępca z dwoma niezainteresowanymi rzeczoznawcami.

Nieobecność interesowanych, których zawiadomiono o terminach opisu i oszacowania, nie wstrzymuje dokonania czynności.

Interesowanemu, który poniósł istotną szkodę na gruncie wskutek prac pomiarowych, o ile nie zgodzi się na odszkodowanie według oszacowania dokonanego przez wójta i rzeczoznawców, służy prawo udania się na drogę sądową.

Wypłata odszkodowania winna być dokonana z funduszu wskazanego w § 11 najdalej w ciągu 2 miesięcy po oszacowaniu.

§ 14. O ile odnośnie do poszczególnych okoliczności wywłaszczenia lub czasowego zajęcia gruntu albo materiałów potrzebnych do budowy i utrzymania dróg publicznych niniejsze rozporządzenie nie zawiera przepisów regulujących, należy odpowiednio stosować odnośne niesprzeczne z ustawą z dnia 10 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r., № 6, poz. 32) przepisy zawarte: a) dla obszarów b. zaboru rosyjskiego — w dekreście z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o wywłaszczeniu przymusowym na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych lądowych i wodnych

oraz wszelkich urzędzeń użyteczności publicznej (Dz. P. P. P. z 1919 r., № 14, poz. 162), lub b) dla obszarów b. zaboru austriackiego — w ustawie z dnia 18 lutego 1878 r. o wywłaszczeniu w celu budowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznych (Dz. U. P. z 1878 r., № 30).

§ 15. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na obszarze b. zaborów rosyjskiego i austriackiego z dniem ogłoszenia.

Minister Robót Publicznych:

Ziemiński

Minister Spraw Wewnętrznych:

A. Kamiński

Minister Sprawiedliwości:

W. Makowski

Minister Skarbu:

Jastrzębski.

Załącznik do rozp. Min. Rob. Publ. z dnia 20 lipca 1922 r. do poz. 543.

Strona 1.

Województwo _____

Powiat _____

Sąd _____

Droga (kategoria drogi) _____

(nazwa drogi i punkty końcowe i pośrednie) _____

W Y K A Z

gruntów podlegających wywłaszczeniu (zajęciu)

w Gminie _____

(Miejsce i data sporządzenia wykazu) _____

Wykaz sporządził _____

Strona 2.

Nr. porządkowy	Imię i nazwisko lub nazwa i miejsce zamieszkania właściciela	Nr. parceli		Nr. wyka- zu hipo- tecznego	Obciążenia hipoteczne
		według planu	według kata- stru		

Strona 3.

Rodzaj kultury	Cała powierzchnia parceli	Powierzchnia działki do wy- właszczenia (zajęcia)	Oszacowana przez rzeczoz- nawców cena 1 mtr. kwadra- towego działki	Należytość	U w a g i:
	metrów kwadratowych		marek polskich		